

ANTI-PESTPROTOCOL

Ouders, leerlingen en leerkrachten die samen werken in en aan een prettige sfeer en een veilig klimaat op school.

Dit vinden wij op De Wilakkers zeer belangrijk. Een veilige omgeving is een voorwaarde voor een kind om zich op sociaal-emotioneel en cognitief vlak te kunnen ontwikkelen.

We keuren iedere vorm van pesten daarom altijd af en we doen er alles aan om dit te voorkomen.

Een goede en open communicatie is daarin erg belangrijk. Het is van groot belang dat alle betrokkenen pesten als een bedreiging voor een veilige leef- en leeromgeving zien. Ze moeten bereid zijn pesten te willen signaleren, melden, voorkomen en bestrijden, zodat iedereen zich veilig voelt op onze school. Een middel daarvoor is dit protocol, dat door alle betrokkenen dient te worden uitgedragen en nageleefd.

Wat is pesten?

Pesten is gedrag waarbij iemand herhaald en gedurende langere tijd door anderen bejegend wordt op manieren die opzettelijk kwaadaardig zijn. Dit kan psychisch lijden veroorzaken en fysieke verwondingen tot gevolg hebben. Het kan variëren van woordgrapjes tot structureel geweld. Hierbij is er sprake van een machtsverschil tussen pester(s) en gepeste.

Als de ander aangeeft dat het niet leuk meer is en er wordt toch doorgegaan dan wordt plagen **pesten**. Als er steeds hetzelfde geintje wordt uitgehaald. Of steeds weer hetzelfde **grapje** wordt gemaakt. Bij plagen zijn de partijen gelijkwaardig en bij pesten niet.

Bij pesten zijn er meerdere rollen, namelijk:

- De gepeste
- De pester
- De omstanders

Signalen van een pestsituatie op school kunnen zijn:

- Mag niet meedoen bij spelletjes of wordt als laatste gekozen.
- Schoolprestaties gaan achteruit.
- Vermijdt de speelplaats of blijft dicht bij de leraar tijdens pauzes.
- Ziet er ongelukkig, gestrest, depressief uit.
- Klaagt over buikpijn, hoofdpijn.
- Heeft misschien niet één goede vriend.

We gebruiken de Vijfsporenaanpak (van Bob van der Meerⁱ) om het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokken partijen.

De vijf sporen zijn:

1. Hulp bieden aan het kind dat gepest wordt.
2. Begeleiding aan het kind dat zelf pest.
3. Mobiliseren van de zwijgende middengroep.
4. De algemene verantwoordelijkheid van de school en professionalisering van de leerkrachten.
5. De ouders van het gepeste, pestende kind steunen en de ouders van de middengroep indien noodzakelijk informeren.

Toelichting op elk punt:

1. We luisteren naar wat er gebeurd is. We laten aan het kind merken dat hij/zij uniek is en dat we er voor hem/haar willen zijn. We nemen het probleem serieus. We gaan samen met het kind op zoek naar mogelijke oplossingen en begeleiden het kind daarin. Indien nodig schakelen we deskundige hulp in. We houden vervolgesprekken met het kind.
2. We nemen de tijd voor een gesprek met het kind. Pesten gebeurt nooit zonder reden, we vinden het daarom belangrijk om achter de oorzaak te komen. We zullen ingaan op de impact van de pester op het slachtoffer. We zorgen ervoor dat het kind zich veilig voelt en leggen hem/haar uit wat wij als school zullen doen om het pesten te stoppen. We stellen hierin duidelijke grenzen.
3. We zullen ook de groep op de hoogte stellen van het pesten. We praten met de groep over ieders eigen rol daarin. De groep kan het pesten doorbreken door actief een rol te spelen in het proces. Het is belangrijk dat de groep leert het pesten bespreekbaar te maken met de leerkracht en/of ouder. De groep heeft de mogelijkheid om met oplossingen te komen waarin ze zelf een actieve rol spelen.
4. Wij als school zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van de kinderen. Wij vinden het belangrijk dat alle leerkrachten en andere medewerkers binnen onze school weten hoe ze moeten handelen bij pestgedrag. Binnen onze school is Ruben Sanders onze anti-pest coördinator/vertrouwenspersoon. Hij is het aanspreekpunt als het gaat om pestgedrag en is verantwoordelijk voor het anti-pestbeleid binnen onze school.
5. We zullen ouders ervan op de hoogte stellen als hun kind in een peestsituatie zit. We zullen de tijd nemen het probleem met ouders te bespreken. Ouders zijn altijd welkom met vragen of om hun verhaal te doen. We hebben een gezamenlijk doel. We verwijzen zo nodig door.

Achtergrond over de mogelijke ondersteuning van de partijen is te vinden in de bijlagen van dit protocol.

De aanpak van De Wilakkers is gebaseerd op 3 fases, te weten:

- 1. Preventie**
- 2. Aanpak**
- 3. Sanctie**

Preventie:

- Allereerst zorgen we voor een goed pedagogisch klimaat op school en in de groep.
- Ouders en leerkrachten onderkennen hun voorbeeldfunctie.
- Ouders worden op de hoogte gesteld van dit protocol tijdens de aanmelding, de algemene informatieavonden, via de schoolgids, infokalender en de website.
- Aan het begin van het schooljaar worden kinderen op de hoogte gesteld van dit protocol. Ook worden de schoolafspraken besproken en groepsafspraken opgesteld.
- In de bovenbouw ondertekenen de kinderen dit contract aan het begin van het schooljaar.
- Na de zomer- en kerstvakantie worden de groepsafspraken opgefrist en zowel leerkrachten als leerlingen zien erop toe dat ze nageleefd worden.
- Tijdens de week tegen het pesten wordt hier schoolbreed aandacht aan besteed.
- We werken met de methode Kwink en besteden hierdoor aandacht aan de gehele sociaal-emotionele ontwikkeling,.
- Leerkrachten maken gebruik van positieve taal en benoemen vooral het gedrag wat goed gaat.
- De leerkracht werkt voortdurend aan een positieve groepsvorming, waarin met respect voor elkaars mogelijkheden samenwerking gestimuleerd wordt.
- Op de speelplaats wordt actief gesurveilleerd; dat betekent in ieder geval dat de surveillanten op tijd aanwezig zijn, daadwerkelijk ingrijpen en de gebeurtenis doorgeven aan de groepsleerkracht.
- Leerkrachten vullen de observatielijst van ZIEN in en de leerlingen van groep 5 t/m 8 de leerling vragenlijst met hierin de onderdelen pestbeleving en pestgedrag.
- Observaties worden gedaan door de leerkrachten en opvallende zaken worden genoteerd in Parnassys (ons leerlingvolgsysteem)
- Aan ouders wordt gevraagd signalen die het team oppikken, tijdig door te geven.
- Binnen de groepsbesprekingen wordt aandacht besteed aan signalen van sociaal emotionele problematiek binnen de groep en wordt samen met de intern begeleider naar oplossingen gezocht en -indien nodig - een plan van aanpak geformuleerd.

- Het anti-pestbeleid staat structureel minstens één keer per jaar op de agenda van de teamvergadering.
- Het protocol wordt teruggekoppeld in de MR en deze geeft advies en onderschrijft het.
- Er wordt meteen actie ondernomen indien er signalen zijn van pesten en conflicten.

Aanpak:

Bij vermoedens van pesten wordt de niet-confronterende methode toegepast:

- De leerkracht praat met collega's over zijn vermoedens.
- Aandacht in de klas schenken aan het onderwerp Pesten (bijv. vanuit lessen van Kwink).
- Rol van de groep wordt besproken. Steungroep creëren.
- Benoem dat over pesten praten géén klikken is.
- Observeren sociogram afnemen.

Fase 1: Bij zekerheid van pesten wordt de confronterende methode toegepast:

- De leerkracht neemt duidelijk stelling en wijst pesten af.
- De leerkracht bespreekt het voorval eerst met het gepeste kind en biedt hulp.
- De leerkracht spreekt met de pester en maakt duidelijk dat pesten niet getolereerd wordt.
- Het pestgedrag wordt in de groep besproken. Er wordt besproken wat er gedaan kan worden om het in de toekomst te voorkomen. Afspraken die samen met de kinderen worden gemaakt, worden vastgelegd, visueel gemaakt en zichtbaar opgehangen in de klas. Sancties worden met de groep bepaald en vastgelegd.
- Laat de pester welgemeende excuses aanbieden het gepeste kind (in bijzijn van de leerkracht);
- Laat pester een duidelijke belofte doen, waar hij eventueel later op aangesproken kan worden;
- Maak notitie/verslag van het vooral in het leerlingendossier (Parnassys). (let op: noteer geen namen, maar omschrijf het incident).
- Maak afspraken over terugkoppeling (binnen 2 weken)

Fase 2: Als het pesten niet stopt

- Bij herhaaldelijk pestgedrag worden de ouders van de pester en het gepeste kind op de hoogte gesteld en betrokken bij de oplossing. Er wordt nadrukkelijk gevraagd om hun medewerking.

Fase 3: Bij veelvuldig pestgedrag kan er in overleg en afstemming tussen groepsleerkracht, ouders, intern begeleider, Anti-Pestcoördinator en directeur een keuze worden gemaakt uit onderstaande mogelijkheden:

Sancties:

De school:

- sluit tijdelijk activiteiten uit, waarbij het pesten plaatsvond;
- informeert ouder(s)/verzorger(s) dat hun kind een half uur na schooltijd corvee heeft (de ouder(s)/verzorger(s) komen hun kind om 15.45 uur ophalen en er zullen vervolgspraken worden gemaakt);
- laat de pester schriftelijk verslag doen van zijn gedrag en laat dit door ouder(s)/verzorger(s) en directeur ondertekenen. Alle partijen krijgen een exemplaar;

- legt een sanctie op, met als uiterste maatregel schorsing voor 1 of meerdere dagen. Dit gebeurt door de directeur conform het protocol 'schorsing verwijdering' (Fase 4)

De ouder(s)/verzorger(s):

- ondersteunen bovenstaande sancties/maatregelen van de school en bespreken het thuis.
- zoeken professionele hulp, indien nodig;
- ondertekenen met hun kind een anti-pestcontract.

Bijlagen:

- Taken Anti-pestcoördinator
- Signalen van pesterijen
- Begeleiding van de gepeste leerling
- Begeleiding van de pester
- Adviezen en tips voor de ouders
- Aanvullend protocol cyberpesten
- Vijfsporenaanpak: gesprekstechnieken

TAKEN VAN DE ANTI-PESTCOORDINATOR

Op onze school hebben wij een anti-pestcoördinator/vertrouwenspersoon. Dit is Esther Lemmens.

-Binnen onze school is hij het aanspreekpunt voor alles wat te maken heeft met 'pesten'. Zowel leerlingen, als ouders/ verzorgers en collega's kunnen een beroep op hem doen.

-Hij is verantwoordelijk voor de coördinatie van het anti-pestbeleid binnen onze school;

-Hij houdt zicht op de berichtgeving en wetgeving omtrent het onderwerp pesten binnen het primair basisonderwijs, zodat ons anti-pestbeleid up-to-date is en voldoet aan de wet.

- Hij informeert collega's, ouders en leerlingen. Hij zal ervoor zorgen dat het antipestprotocol binnen de school regelmatig onder de aandacht wordt gebracht en 'leeft' binnen onze school, zodat iedereen kennis heeft van dit protocol.

-Hij zal samen met de betreffende leerling(en), de betreffende ouders/verzorgers en de betreffende leerkracht(en) het pestprobleem in kaart brengen en op zoek gaan naar oplossingen. Vervolgens zal hij een vinger aan de pols houden tijdens het traject dat uitgezet wordt en het aanspreekpunt blijven.

-Hij werkt actief mee aan een veilig schoolklimaat. Hij is medeverantwoordelijk samen met het kennisteam voor het beleidsplan sociaal-emotionele ontwikkeling, waarbinnen de nadruk ligt op elkaar met respect behandelen, je veilig voelen en het voorkomen van pesten binnen onze school.

SIGNALEN VAN PESTEN

kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- Briefjes doorgeven
- Beledigen
- Opmerkingen maken over kleding
- Isoleren
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen
- Op weg naar huis achterna rijden
- Naar het huis van het slachtoffer gaan
- Bezittingen afpakken
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid, je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Steeds weer geldt hier: **“Wat jij niet fijn vindt, doe dat ook niet bij een ander!”** Maak gebruik van onderstaande signaalkaart. Deze 6 ‘alerts’ kunnen je helpen om alert te zijn.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het Pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil

- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
- Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of "ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen". Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling)
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen);
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste;
- Excuses aan laten bieden;
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft;
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt;
- Kind leren om niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop eerst nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren;
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?;
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn;
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstraining; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

ADVIEZEN AAN DE OUDERS VAN ONZE SCHOOL

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind;
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken;

- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht en/of onze anti-pest coördinator, Esther Lemmens, bespreken;
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus;
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden;
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen;
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet;
- Besteed extra aandacht aan uw kind;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind;
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus;
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan;
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag;
- Geef zelf het goede voorbeeld;
- Leer uw kind voor anderen op te komen;
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Wanneer er op school iets is gebeurd en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost!
- Denk er eens over na wat u zoal bespreekt aan tafel, bedenkt u zich dan dat kinderen heel veel horen en opslaan!

Aanvulling protocol: cyberpesten

Dit protocol over cyberpesten is een **aanvulling** op het anti-pestprotocol van De Wilakkers. Cyberpesten komt steeds vaker voor door de toename van chats en sociale media als Snapchat, Instagram, TikTok en WhatsApp. Het gebruik van nieuwe media begint vaak al in de midden- en bovenbouw. Het is van belang dat kinderen op de hoogte zijn van niet alleen de mogelijkheden, maar ook de gevaren van nieuwe media.

Kinderen worden door de school begeleid op weg naar volwassenheid in een snel veranderende wereld. Een actueel en steeds relevanter concept hierin is de toename van de invloed van (sociale) media op kinderen. Deze invloed is vaak positief doordat de mogelijkheden voor het geven van onderwijs worden uitgebreid. Helaas zijn er ook minder positieve kanten van de toename van het belang van media, zoals het steeds vaker voorkomen van cyberpesten.

Cyberpesten is:

"Pesten via of op het internet, bijvoorbeeld tijdens het chatten of op sociale mediasites. Dit gedrag komt zowel tussen kinderen en tieners thuis en op school als tussen collega's op het werk voor."

Verschil online en traditioneel pesten

Er zijn een aantal belangrijke verschillen in de gevolgen tussen online en traditioneel pesten. Bij cyberpesten staat een kind er soms nog meer alleen voor dan bij traditioneel pesten omdat er vaak geen omstanders zijn; ouders en leerkrachten zien niet wat er gebeurt.

Online pesten gebeurt soms op school maar vooral thuis. Hierdoor voelt een kind zich zelfs thuis niet meer veilig. De impact van cyberpesten kan zelfs nog dieper zijn dan die van traditioneel pesten. Dit komt doordat geschreven teksten vaak harder aankomen dan gesproken en ze kunnen door iedereen gelezen worden wanneer de teksten online staan. Iets wat eenmaal op internet wordt gezet, is er moeilijk vanaf te halen en hierdoor achtervolgt het pesten een kind nog jarenlang.

Online pesten komt steeds vaker voor door de toename van de impact van sociale media op kinderen. Kinderen voelen zich minder geremd wanneer ze achter hun scherm zitten en denken daarom minder na over wat ze zeggen. Een laatste belangrijk verschil is dat er bij online pesten vaak bewijsmateriaal is omdat alles wat is gezegd wordt vastgelegd in chats of sociale media. Traditioneel pesten is vaak moeilijker te bewijzen of concreet aan te tonen.

Uitgangspunten

Door De Wilakkers wordt het belangrijk gevonden dat er sprake is van wederzijds respect tussen zowel leerlingen onderling als tussen leerkracht en leerling. Cyberpesten is dan ook iets wat niet getolereerd wordt. Leerlingen dienen op een eerlijke, verantwoordelijke en respectvolle manier met elkaar om te gaan en dit wordt dan ook nagestreefd op school.

Op De Wilakkers wordt er gewerkt met de Kwink. Een van de doelen van onze aanpak met betrekking tot cyberpesten is om de kinderen te leren op een verantwoorde manier gebruik te maken van de nieuwe media. Ook vinden we het belangrijk dat kinderen worden geholpen bij het verwerken van hun ervaringen met de nieuwe media, dat ze leren vast te stellen wat de waarheden en onwaarheden in het virtuele milieu zijn en dat ze globaal de mogelijkheden van (digitale) informatiemedia kennen. Wanneer deze doelen worden nagestreefd, zullen de kinderen bewuster omgaan met niet alleen de mogelijkheden maar ook de gevaren van (sociale) media.

Hoe gaat De Wilakkers om met cyberpesten?

(Alleen aanvullende stappen worden hieronder genoemd. Zie ook het Anti-pestprotocol.)

Preventie

- Ouders worden tijdens algemene informatieavonden van de midden- en bovenbouw op de hoogte gesteld van het protocol. Tevens wordt hen gevraagd alert te zijn op het gedrag van hun kind m.b.t. (sociale) media.

- Leerlingen in de bovenbouw krijgen minimaal tweemaal per jaar informatie over cyberpesten. Dit komt o.a. aan bod tijdens de lessen.
- De leerlingen in de bovenbouw stellen een contract op met daarin óók regels en afspraken over cyberpesten, ondertekend door allen.
- De leerkracht is als rolmodel alert op aanwijzingen van cyberpesten en speelt hier adequaat op in.
- Er wordt ook positieve aandacht besteed aan de mogelijkheden van media, waarbij belangstelling wordt getoond naar de kinderen toe over hun ervaringen met en gedrag op (sociale) media.

Aanpak

Wanneer er sprake is van cyberpesten:

- De leerkracht besteedt in het algemeen extra aandacht aan het onderwerp cyberpesten, zodat leerlingen nogmaals op de gevolgen worden gewezen en het makkelijker wordt om er eventueel over te praten.
- De leerkracht bespreekt de situatie met de dader en de slachtoffer van het cyberpesten in de groep en wijst dit gedrag af. Hij spreekt eerst de partijen apart, zodat kan worden achterhaald of er een misstand heeft plaatsgevonden. Daarna wordt er een gesprek gevoerd met beiden, waarin eventuele interpretatiefouten kunnen worden opgelost en vergeven.
- Er wordt klassikaal een gesprek gehouden waarin wordt verteld dat er in de groep sprake is van cyberpesten. Tijdens dit gesprek wordt er ook aandacht besteed aan het goede (internet)gedrag van de andere kinderen.
- Zowel de ouders van het slachtoffer als het slachtoffer zelf wordt gevraagd de gesprekken in chats of sociale media op te slaan en eventueel uit te printen. Zo kunnen daders met het concreet bewijs van pesten worden geconfronteerd met wat er is gebeurd.

Sancties

- De leerlingen worden duidelijk verteld wat de sancties buiten school zijn van digitaal pesten. Zo is het plaatsen van filmpjes van leerlingen en docenten op YouTube zonder toestemming wettelijk strafbaar.

Wanneer bovenstaande sancties niet voldoende zijn om het cyberpesten te stoppen, worden er strengere maatregelen getroffen:

- In ernstige gevallen kan een kind naar de politie stappen voor een melding of aangifte. Smaad, laster en bedreiging zijn opgenomen in het Wetboek van Strafrecht en is dus verboden, ook via internet.

ⁱ <https://wij-leren.nl/bob-van-der-meer.php>